Ч. 64. (10739). Львів, середа 24. березня 1926. Почтову оплату оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси ' зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ідея сербсько-болгарського обєднання.

Білгород, 19. березня 1926.

Французько-німецькі відносини є історичним прикладом ворожнечі двох народів, але те, що почуває Француз до Німця і навпаки, є лише блідим відблиском дійсної ворожнечі, яку можуть мати два народи і прикладом якої є сербсько-болгарські відносини. Візьміть собі звичайнісінького Болгарина і поговоріть з ним про Сербію або навпаки і ви переконаєтеся в правдивости моїх слів.

Та не зважаючи на це, в Югославії в останні часи почало обговорюватись питання сербсько-болгарського зближення і навіть обєднання. Головним мотором цієї справи в Югославії є міністр освіти Ст. Радіч, котрий не лише на вічевих зібраннях говорив, що Югославія без Болгарії не є повною, а не що давно і в парляменті, на велике незадоволення Сербів, зупинився був на цій своїй улюбленій темі. В Болгарії найбільшим прихильником ідеї спілки південних Славян був покійний Стамболійський, котрому ще 1914 р. в софійському парляменті було сказано, що він не Болгарин а Серб і на що він красномовно відповів: „Я не Серб, не Болгарин, я — Югославен!" Цю його ідею тепер проводить дальше бувший міністр К. Тодоров, що перебуває тепер на еміграції у Білгороді і що недавно на цю тему мав тут лекцію, яка була опісля видрукована в сербському місячникові „Воля" та в пражському с.-р. журналі „Воля России".

В цій своїй лекції К. Тодоров доказує, що болгарський нарід зовсім не є ворожий до Сербів і що всьому виною лише ті уряди, котрі не лише не висловлювали волі народу, а ще й вели його батьківщину у провалля ворожнечі та ненависти. Єдиний дійсно народній уряд Стамболійського був на шляху до сербсько-болгарського зближення і лише подібний, мовляв, до того уряду зможе знов спровадити цю справу на правдивий шлях. У свойому викладі К. Тодоров інколи так далеко заходив у цій вірі, що в одним місці запитує патетично: „Чи цей ідеал утопія?" негайно відповідає: „З твердою вірою кажу вам, що ні!" Мушу сказати, що не лише зі становища першого-ліпшого Болгарина, але навіть з боку цілком сторонньої людини можна ствердити, що К. Тодоров трохи задалеко зайшов у своїх національно-державних попусках у бік Сербів, та цьому наочно допомогли виключні обставини еміграційного життя й ненависть до теперішнього уряду Болгарії.

Як я вже зазначив раніш, у Югославії з цею ідеєю найбільше носиться С. Радіч, але підтримують її ще й деякі хорватські діячі, бо Хорвати не мали на протязі своєї історії неприязних відносин з Болгарами і їм легко про це говорити. Так наприклад загребська газета „Новости" пише: „Зближення з Болгарією можна дуже легко досягти лише тоді, коли Болгарія буде мати уряд, котрий опірається на широкі верстви населення". Отже лише одна умова. Та не так стоїть справа з Сербами. Бо коли проф. білгородського університету Р. Кошутіч замісць передмови до лекції Тодорова, сказав коротеньку промову, в котрій зясував, чим може бути для Югославії корисна спілка з Болгарією та перебірав усіх ненадійних друзів, як Італія, Чехія та Румунія, і хоча в нічому не скривдив національного „я", то проте викликав чимале незадоволення своїх земляків. Щож до преси, то вона про можливости зближення або мовчить, або згадує в дуже скептичному тоні. Для пояснення, які тут настрої між громадянством, наведу як приклад хоч би те, що сербські Соколи не бажають бачити й бути разом з болгарськими на сьогорічнім сокільськім злеті в Празі.

Серби не можуть забути Болгарам трьох кривавих війн, особливож останньої, підчас котрої Болгарія в окупованих місцевостях поводилася з сербською інтелігенцією не менше жорстоко, як большевики на Україні з нашою. Болгари зі свого боку не забувають про страчену для них Македонію, котра підбурює ще більше ненависть до сусідів. Македонія — це яблоко роздору між цими двома народами, головна причина до війн та взаємної ненависти. Коли Болгари рахують її своєю, лише поневоленою, і ще й тепер ведуть комітаджську (партизанську) боротьбу, коли за підписання умови у Ніші, в котрій була мова головно про Македонію, Стамболійський поплатився своєю головою, то Серби зі свого боку рахують її за стародавню сербську землю і називають її тепер не Македонією, а Південною Сербією (що дуже нагадує собою колишню „Южную Россію"). А між тим Македонці досить відріжняються і своєю мовою і побутом як від одних, так і від других і, здається, більше бажали б бути тільки самими собою.

Як бачимо, ідея сама по собі дуже гарна, бо мається тут на увазі братське обєднаня двох народів, а це, як гадає К. Тодоров, має бути лише початком до великого всеславянського братства! Ідея ще Кирило-Митодієвського Братства, дуже стара, одначе, здається, нездійснима ще на довгі й роки. Від гарних слів С. Радіча та промови К. Тодорова ще дуже далеко до сербсько-болгарського не лише обєднання, а навіть зближення, бо ні Серби ні Болгари не захочуть відмовитись на користь свому братньому сусідові від своїх імперіялістичних апетитів, як наприклад ні Росія ні Польща добровільно не відмовляться на користь України від наших рідних земель. А поки цього не буде, даремно мріяти про всеславянське обєднання й вірити в скоре поліпшення сербсько-болгарських взаємин.

В. Альський.

Конгрес православної церкви.

Всі відтінки православної церкви підготовляють загальний конгрес на славній Афонській горі. Конгрес має розглянути всі важніші реформи, яких не полагодив константинопільський собор. Між ними на черзі дня стоїть справа календаря та другого подружжа священників. Організатори конгресу мають намір навязати тісніще порозуміння з англіканською церквою. Католицька церква, яка в цьому соборі не візьме участи, вишле імовірно свого делегата.

За політикою Льокарна.

Німецький канцлер Лютер і мін. закорд. справ Штреземан підготовляють атмосферу сприятливу для себе перед парляментською дискусією над закордонною політикою. Вони ведуть переговори з соціялдемократами та націоналістами з метою оборони політичної лінії, що йде згідно з духом льокарнських договорів. Уряд має пересвідчення, що соціялісти голосуватимуть за такою політикою і що поміркована течія візьме верх між парляментськими партіями.

Потреба зміни процедури Ліґи.

„Таймс" у підсумках діяльности останньої сесії Ради Ліґи Націй доходить у вступній статті з дн. 18. ц. м. до таких висновків: „Женева — осідок інституції призначеної до оминення війни несподівано перетворилась у сцену найгрубших маніфестацій, саме тих інтриґ, які пхають безнадійні народи в обійми сліпого суду війни. У всій ясности виступили глибокі національні інтриґи, підозріння і заздрощ. Особливо видовище було накінець повчаюче. Ліґа знає тепер обмежені засоби своїх теперішніх сил. Вона перейшла брутальну спробу в конфлікті щодо надто великого поширення своїх функцій. Тепер нема вже й сумніву, що коли Ліґа має поширюватись згідно зі зростом завдань покладених на неї, то треба радикально змінити її конституцію та процедуру".

Претенсії німецьких князів.

Республиканські симпатії для монархії. — Змінені настрої. — Сентимент і кишеня.

Німецький нарід страшенно привязаний до традиції, втіленої в цісарську родину Гогенцолернів, і не втратив сентименту до провідників своєї держави навіть після великої катастрофи. Маючи республику, після доконаного перевороту, хотів би одночасно мати на становищі її президента — кайзера. Вибір Гінденбурга був найкращим доказом цих настроїв, змішнованих пропагандою монархістів і французькою окупацією.

Аж ось настрої заломались. Проти сентименту виступив голос сильнішого противника: — кишені. Бувші члени цісарського дому почали домагатися настирливо відшкодувань за сконфісковані їм маєтки. Німецький парлямент має надто багато прихильників старого режиму й уряд готов був вволити їх волю. У відповіді на це комуністичні та соціялістичні посли відкликались до публичної опінії. 10 процент зі загальної суми виборців мало висловитись проти відшкодування, щоби ця справа могла стати предметом дискусії в парляменті. Вислід акції перейшов загальні сподівання мабуть удвоє. Не лише соціялістичне робітництво, але й середня кляса бідного міщанства заявилася проти відшкодування членів цісарського дому.

На основі закону уряд мусить тепер предложити парляментові проєкт такого рішення, згідного з висловленою думкою 10-процентів виборців. Инше діло, що такий закон може стати щойно тоді правосильним, коли за ним заявляться дві третині парляменту, а це є виключене при нинішнім його складі. Тому-то він стане ще раз предметом загального суду, народнього голосування всієї суспільности. 50 процент усіх виборців, себто приблизно 20 мілліонів людей мусить узяти участь в голосуванні. Тоді навіть голос парляменту ослабне супроти голосу народу. Найближчі тижні принесуть у Німеччині палку внутрішню боротьбу, яка може причинитись до скристалізування роздвоєних сердець німецьких громадян між цісарським домом і сучасними потребами республики. Те, чого не могли зробити тисячні дискусії на тему закордонної політики або ріжниць між партійними програмами, може легко зробити боротьба за „шкурний інтерес" кожного громадянина. Німецькі князі зробили нерозумно, заговоривши про свою покривджену кишеню. Німецький „бірґер", привязаний до них своїм сентиментом, готов побачити, що його кишеня ще більше покривджена політикою та претенсіями його вчорашніх володарів.

Промова Штреземана.

24. III. райхстаг почав дискусію над буджетом мін. загр. справ. Після реферату мін. загр. сп. Штреземан мотивував політику нім. делегації й уряду в Женеві. Опісля урядова партія поставила внесення приняти цей звіт до відома. Внесення розглядатиме райхстаг 25. III. Воно має запевнену більшість, хоч націоналісти агітують за поваленням уряду Лютера і Штреземана.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

ків. Простіше було би може, колиб уряд проголосив декрет, що дозволяє вернутись професорам-емігрантам під означеними умовинами.

— **Недужі письменники.** Відомий італійський поет Анунціо занедужав нервовим розстроєм, так, що йому грозить божевілля. — Поважно занедужав індійський поет-пацієнт Рабіндранат Тагор, що має прибл. 80 літ.

— **Бажання фільмових слав.** Відомий американський фільмовий артист Дуглас Фербенкс і його жінка Мері Пікфорд приїжджають до Фльоренції, щоб взяти участь у виставі величавої фільми з життя Бенвенуто Челіні. Вони перейшли недавно на католицизм і хотіли би користаючи зі свого побуту в Італії одержати авдієнцію у папи.

— **Лічниче медіюм.** Нюйорські часописи розписуються широко про славу феноменального спірітистичного медіюм, що від якогось часу звертає на себе увагу лікарів і вчених у Мексику. Є це зовсім простий чоловік, неграмотний, який заявляє, що в нього вселяється дух славного французького вченого XIX в. Шарко, спеціяліста нервов. Він володіє свобідно у стані „трансу" французькою мовою і ставить діягнозу недужим, що до нього приходять. Між численними особами, яким помогло його лічення, є також мексиканський адмірал Мальпіка.

— **П'ята часть світа.** Остання статистика Австралії каже, що є там якди 6 міліонів людей. Шестий міліон зріс на протязі останніх восьми років, пятий на протязі тринацяти, четвертий на протязі 16, третій зростав 12 літ, другий 19 літ, а перший в 1858 р. щойно після 70 літ посілнику Австралії. На основі передбачень австралійського статистика Австралія матиме 7 мід. в 1934, а в 1951 десять міл. мешканців.

Дописи.

Луцьк. (*З культурно-освітнього руху на Волині*). Не зважаючи на важкі, нечувані в інших частях теперішньої Польщі перепони, культурно-освітня праця на Волині поступає вперед, зростає з дня на день стихійно й українська національна свідомість. Доказом цього були хочби величаві свята в честь Шевченка, що відбулися у нас в усіх важніших осередках, а навіть по глухих кутах, доказують це й збори ріжних наших установ. Так 28. м. м. були у нас в Луцьку річні загальні збори Т-ва „Просвіта", якими проводив селянин Лаврин Аоцабко, голова найдіяльнішої філії в селі Лаврові, на які прибули делегати від 15 філій повіту. Звідомлення з діяльности Т-ва за минулий рік виголосив член виділу, п. Гр. Гладкий. З нього виходить, що крім перепон влади культ.-освітна праця анемізала ще й тому, що замало української інтелігенції притягнено до цеї роботи, а культурного, інтелігентного елементу з відповідною ініціятивою було на місцях ще менше. Завдання нового виділу „Просвіти" протидіяти цій аномалії — в першу чергу притягненням якнайбільше людей до роботи, що й обговорив другий бесідник, голова п. Евг. Петриківський, порушуючи справу школи, позашкільної освіти, часопису, церкви й кооперації. До нового виділу Т-ва вибрано: головою о. П. Петриківського, секретарем п. Н. Рибчука, скарбником п. Евг. Марковського, членами І. Власовського та М. Горбеля. Луцька „Просвіта" має під своєю опікою 41 філій (сільських читалень), в яких є 1295 членів і 2015 книжок у їх бібліотеках. За рік улаштовано в повіті 157 аматорських вистав. Як бачимо, новий виділ має перед собою велике поле до діяльности. Надіймося, що йому вдасться якнайбільше поглибити й поширити освітну роботу в повіті, а зокрема виробити поважніший гурт просвітянських робітників, чого нам тут найбільше треба. **Сеїй.**

З українських товариств.

XXVII. Загальні Збори Сокола-Батька.

Останні 27-і з черги Заг. Збори Сокола-Батька з дня 13. березня 1926 пройшли дуже мляво. Стріла пущена в „Ділі" з лука д-ра Барана заблукала в порожнечу. Феральна тринацятка фатально віцьб ядаси на Зборах, не обісланих жадною філією не то з провінції, але навіть зі Львова. Все почувається самостійним і не почувається до ніяких обовязків. А чейже ті самостійники могли мати вплив на вибір тих, до яких мають часто домагання, аби працювали для них.

Збори відбувалися, але були далеко не загальними, коли на 326 членів зводило явитися ледви 40, а голосувало тільки 31. Щодо членів, то слід замітити, що в одному 1925 р. виступило їх з товариства аж 44, а викреслено ізза неплачення вкладок аж 290. Невже серед таких обставин може т-во розвиватися? Старшина працює, радить що тижня по 2—3 години, вислухує звітів, ухвалює й делегує, але та робота страшно дрібничкова і сокільський розмах поза львівські рогачки не сягає. Соромно стає за філії: чи вони не мають ніяких жалів? — Чи стоять так світло, що ніяких порад від Сокола-Батька не потребують? — Чи їх праця така велика й загально відома, що нема потреби говорити про неї на З-т. Зборах? На Загальні Збори „Просвіти" і всяких банків наші люди поїзідать з далеких сторін і ведуть там нераз палкі дискусії, а що „Сокіл-Батько" не мав щастя до делегатів і не мав ласки у своїх філій. Але наші люди дуже помиляються, коли думають, що сокільська праця на селі непотрібна. Фактом є, що українська молодь по селах ниціє і марнується, її кермість мала. Тої останньої не виробить сама читальня а ще менше кравецькі хочби й сівакова. Молодеча сила рветься на верх все і всюди, а не згуртована в керних сокільських рядах, шукає виходу в пиятиці, коршемних і весільних бійках та взагалі в розпусті.

На селах ширеться вже самочинно своєтовний рух, але його треба також зорганізувати. На жаль наші інтелігенти по селах не почуваються до обовязку посвятити трохи часу сокільській організації, дбаючи, що вона в двох восьмілітках по затвердженні статутів може зовсім законно розвиватися. Бі що більше, голова орган. секції проф. Гайдучок наводив на зборах факти, що деякі інтелігенти, кермуючися чисто-партійними мотивами, свідомо спиняють сокільську працю по селах. Так дальше бути не може! Такі вчинки треба публично пятнувати і Руханка повинна бути безпартійною!

Офіціяльна частина зборів, а саме виповнення денного порядку та доповнюючий вибір членів виділу і їх заступників пройшли гладко. Збори відкрив Т. Франко, потім проводив В. Кузьмович, представив комісара, покликав секретарів і згадав померших членів, память яких вшанували присутні повстанням з місць. Потім відчитано протокол з останніх загальних зборів, вибрано комісію-матку, вислухано звітів, ухвалено уступаючому виділові абсолюторію і вибрано чи краще доповнено виділ кандидатами з магістратської листи — словом усе в найбільшім порядку. І коли би не промова Гайдучка, можна би з нудьги заснути на таких зборах.

Ухвалено 3 резолюції.

1-а: Щоби старшина С-Б **в з а с а д і** (додаток д-ра Шухевича) не давала нікому ні площі ні сали т-ва за даром. Тут збори мали на увазі перш за все усякі спортові товариства чисто партійного характеру. Всі вони вийшли з Сокола-Батька і як дотепно сказав Гайдучок, стягнено з того батька останню сорочку.

ІІ. Тій перспективі має зарадити друга резолюція (Гамбера): взивається старшину С. Б., аби в порозумінню з управою УГГ і дирекціями українських прив. шкіл поробила заходи для збудування у Львові рухівні для **п о т р е б у с і х з г а д а н и х у с т а н о в.** Можна було збудувати стрілецицю без грошей, чому ж не пішлоб діло з сокільнею. Думка дуже слушна.

Головою Т-ва остав на далі дир. М. Зачковський. На заступника голови вийшли з доповнюючого вибору д-р Ст. Шухевич і радн. Ст. Стебленський. До старшини ввійшли нові: Ст. Гайдучок, М. Левицький і Павло Дмитро на три роки, Юрій Зілинський на два роки, заступниками вибрані: Мриц Іван, Яців Нестор, Гафткович Володимир і Лаврів Станислав на один рік. Провідниками вправ стали: Білостоцький Тимотей, Колюба Степан і Тріль Михайло. До контрольної комісії ввійшли: Барусевич Теофіль, Павлик Іван і Сопотинський Олександер. **7. Ф**

✝ Посмертна згадка.

Левицький Володимир, інспектор дирекції державних залізниць у Львові, помер нагло 15. п. м. в ночі в 64 році життя. Покійник походив зі старої української священичої родини. Гімназійні науки покінчив в Станиславові, де був улюбленим учеником, а відтак приятелем професора Евгена Желехівського. Через кілька літ працював в „Ділі" і „Свободі", почім перед 35 роками вступив до залізниці, де визначився в комерціяльнім відділі спосібностями і знанням, та працював до послідної хвилі життя.

Ще з рідної хати виніс щиро-народні українські почування і в тім дусі виховав свої діти. Визначався нечастим у нас життерадісним настроєм, гумором. З натури добряга, живчаний і щирий для всіх, тішився завдяки тим своїм прикметам загальною симпатією в бюрі і товариствах. Постійний і довголітній член „Бесіди" перебув там в крузі знакомих послідний вечер свого життя, жартуючи більше як звичайно, тож несподіване його смерть поразила всіх, що його знали, любили та цінили.

Загальне співчуття хай буде бодай дрібною відрадою для горем прибитої родини, якої був найліпшим батьком. В. И. П.

О. Анастазій Лотоцький помер в Тростяниці (бережанського деканату) 11.ІІІ. 1926 р., проживши 75 років. Був кільканадцять літ деканом, також дійсним крилошанином. Священиком у Тростяниці був 44 роки. Похований зараз по висвяченню. Перед ним був тут священиком батько його, Антін Лотоцький, повних 41 літ. Отже двох Лотоцьких були тут священиками 85 років, себто від 1843 р. — В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітюкевичевої.

Р а х м а н о. Саля „Сокола".
23.ІІІ. „Барон Кімнев".
24.ІІІ. „Майська ніч" і концерт.
25.ІІІ. „Шльомит".
26.ІІІ. „Вихрест".
27.ІІІ. „Марися Богуславка".
Готується до постанови: „Нація" (Гайсмана). Театр пошукує тенора. 1—4

Замість цвітів на домовину Товариша бл. п. Володимира Левицького зложив на „Рідну Школу" Вп. Іван Сеньшин у Львові 10 зол. Жертводавцеві щира подяка. Головна Управа УПГ-ва. 1449 1—1

Подяка. Високоповажаному Пану д-рові Миколі Західному за безінтересовну поміч та інтервенцію в моїй справі, а Вп. Пані Західній за материнську опіку в часі мойого арештування, складаю цею дорогою щиру подяку. З окрема дякую ще Вп. п. п. д-ру Західному та д-ру В. Бемкові за поруку зложену за мене в окруж. суді в Бережанах. Марія Тернавська-Коцюбова, студ. медицини. 1—1

Виділ Т-ва Прихильників Освіти у Відні взиває всіх низше названих бувших студентів австрійських високих шкіл, щоби в якнайкоротшому часі звернули допомог.-позичку, побрані в часі своїх студій від Т-ва Прихильників Освіти: 1) Інж. Константинюк Олекса, 2) д-р Коренець Софія, 3) д-р Копертинська Зиновія, 4) Кандяк Іван, 5) д-р Карпюк Улян, 6) Кравківський Юліян, 7) Качмарська Марія, 8) Кисілевський Мирослав, 9) д-р Карач Іван, 10) Кинасевич Микола, 11) інж. Кукелка Степан, 12) Клюка Мирон, 13) Козак Віктор, 14) Кузьма Богдан, 15) Коваль Дмитро, 16) Кебуз Степан, 17) Кузьма Степан, 18) Когутяк Теодор, 19) Король Лев, 20) Кобилянська Софія. Адреса Т-ва: Ukr. Verein der Kulturfreunde, Wien VIII., Alberg. 34/26. За Виділ Т-ва Прихильників Освіти: А. Вітошинський, заст. голови, М. Гнідяк, секретар.

Дрібні оголошення.

АРЕНДА фільварку Стодщевич, власність гр.-кат. епископства перемиського, повіт Старий Самбір, 3 кільометри від залізничої стації, враз з будинками сейчас до винайменення. Зголошення до адвоката д-ра Черлюнчакевича в Перемишлі або на місци у о. Пасічинського, Кобилянська Воля п. Старий Самбір. 1445 2—

ВПРАВНИЙ кореспондент з правничими студіями і концептовою практикою у віці до 40 літ знайде негайно заняття. Подання з відписами свідоцтв і curriculum vitae прислати до Адміністрації „Діла" під ч. 400 найдальше до 10. квітня. 1452 1—3

ВСЯКІ замовлення на святочне печиво приймає пекарня Т. М а л и ц ь к о г о, Я н і в с ь к а 17. також приймає печиво до печення. 1433 1—3

БЕЗДІТНІ возьмуть здорову дитину за свою з відправою. Лист до Адміністрації під „Сумлінні". 1455 1—1

ЕКСПЕДІЄНТКА до склепу з набілом пошукується. Зголошення: Казимирівська 29. між 4—5 Гане. 1448 1—1

Д-р Володимир Свідерський та інж. Василь Созанський зволять у власній справі подати свій адрес. Богдан Біликевич, Підгайці. 1451 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

До Всеч. і Всч. о. Костя Блянського, пароха в Богородчанах-місті.

Дорогий Брате і Сусіде! Звиш 15 літ ділили Ви зі мною щиро радості і труди, долю і недолю за весь час Вашого душпастирства в Гуменці. А вже Ви, Дорогий Брате, неоціненний мій і незабутній Сусід, котрий чи в моїм здоровлю чи що більше в хоробах моїх чи в наших пригодах життя радо служили своєю ласкавою помічю в моїй тяжкій парохії. Нежданно покинули Ви мене, що й не міг як слід Вас попрощати. Тому за сим місцем складаю Вам, Дорогий Брате, прилюдно щиру подяку за все добро, якого я зазнав від Вас, і молю та молити буду Господа Бога о Боже благословення для Вашої Достойної Особи і цілої Вашої Рідні! — В Щирці дня 20. марта 1926.
1454 1—1 *о. Михайло Баранів*

вище напій, що метушаться у сварці довкола одної кости...

„Льокарнський пакт був лише можливий внаслідок загально панукочого посування втоми. Істнує загальне бажання супокою і лише зажерта ненависть народів могла штовхнути людей до вчинків, які ми бачили в Женеві. Тепер ще виразніше зарисується дух утоми і тому він не доведе до нічого поважного. Ні уряди ні народи не бажають війни. Навіть такі мілітарні продукції як окупація Рурщини не є вже популярні. Вони коштують багато а є безцільні. Бог війни мусить вдоволитись „зміною у будуччині", одначе в останніх днях можна було знову вичитати в його очах блиск дикого вичікування."

Безправні арештування.

Чагле внесення сенатора Карпинського і тов. з Українського Клюбу в справі безправного арештування 10 осіб у льокали Тов-а „Просвіти" в Луцьку дня 13. III. 1926 р.

Дня 13. березня ц. р. в 11. год. рано увійшов відділ поліції до мешкання Українського Тов-а "Просвіта" в Луцьку, де відбувалася лекція для кооперативних курсантів. На чолі відділу поліції був по цивільному вбраний тип, який назвав себе аспірантом поліції Турковським і заявив лекторові, що має заарештувати кілька осіб спосеред присутніх слухачів. Відісланий лектором до директора курсу Петриківського, що був в українському банку в тому самому будинку, Турковський повторив те саме вже в присутности сенатора Карпинського.

На запит сенатора Карпинського про правну підставу арештувань і на запит, чи має на письмі наказ відповідної влади, Турковський спочатку не давав відповіди, мотивуючи це тим, що мовляв сенатор Карпинський не є місцевим луцьким сенатором, а пізніше заявив, що арештування має перевести на основі розпорядження воєвідства і прокуратури, але наказу на письмі не має. По тій заяві вийшов, щоби, як сам казав, постаратися про письменний наказ.

Турковський вийшов, але поліцаї обсадили всі входи і виходи не тільки до салі, де була лекція, але й до Українського банку і до канцелярії правної поради при „Просвіті", що з викладовою салею не мали ніякого получення. Поліцаї не випускали нікого з названих установ і не впускали нікого до середини, а в тім числі і клієнтів банку. Такий стан фактичного заарештування усіх, що були в домі „Просвіти", тривав цілу годину. На протязі того часу поліцаї впустили до будинку тільки одну особу, а іменно якогось Андрія Федоренка, нікому з присутніх у цілому будинкові невідомого, що до того в підпитому стані ввійшов до викладової салі та сів у присутности поліцаїв поміж присутних курсантів.

Зазначивши, що поліція заборонила директорові курсів і банку Петриківському вийти з будинку, щоби удатися до воєводи, сенатор Карпинський звернувся телефонічно до прокуратора окружного суду з інтервенцією. Щойно наслідком інтервенції явився в банку підпрокуратор Ходецький в асисті названого Турковського. Цей останній мав вже в руках письменний наказ прокуратора окружного суду до слідчої експозитури з дня 13. III. ц. р. ч. 983, про „приведення" до поліції 10 осіб.

На запит сенатора Карпинського про причину перервання операцій банку і про причину фактичного заарештування і позбавлення свободи руху всього персоналу Українського банку і його клієнтів, заявив тойже Турковський, що і в льокалі банку є особи, що підлягають арештуванню. Одначе в льокалі банку не арештували нікого.

Споміж слухачів лекції заарештувала поліція 10 осіб. Підпрокуратор Ходецький заявив сенаторові Карпинському, що тих 10 осіб не є арештованими а мається їх тільки завести на поліцію в цілі провірення (чого і в якому характері — невідомо), але одночасно тойже Турковський заборонив сенаторові Карпинському розмовляти з ними на тій підставі, що вони арештовані.

Характеристичним є такий факт: коли підпрокуратор і аспірант Турковський ввійшли до викладової салі для переведення арештувань, оцей названий вгорі Федоренко, що його одинокого впустила поліція до будинку, впав біля порога на підлогу, вдаючи безпросвітно пяного. Побачивши це, Турковський сказав з оогорчою: „чик це випадок, щоби щось такого діялося в культурній установі." На присутніх цей факт зробив дуже прикре вражіння, бо інтенцію поліції, щоби скомпромітувати при допомозі Федоренка тов-о „Просвіта", всі зрозуміли.

Зазначивши, що закони Карного постування, які обовязують і поліцію і прокураторський уряд і яких вони повинні перестерігати і пильнувати, не дозволяють на ніякі арештування або обмежування свободи особистого руху тих осіб, що їх мають тільки завести на поліцію, а також взявши на увагу безправне і масове арештування на протязі години всіх осіб, що були в банку, і зазначивши накінець, що прокураторські та поліційні арештування допустимі виключно в передбачених законами випадках, тобто коли якась особа обвинувачена за передбачений карним законом проступок, нижче підписані вносять: Високий Сенат зволить ухвалити: Взивається панів міністрів справедливости і внутрішних справ, щоби в повисшій справі розпочато негайно дохоження, а винних у незаконному поступуванні що йно потягнути до правної відповідальности. Підписи. Варшава, 17. III. 926.

Шевченківське свято в Парижі.

Париж, 17. березня 1926.

Дня 14. березня 1926 р. влаштувала Українська Громада в гарній салі в самому центрі Парижа концерт в память 65-ох роковин смерти Т. Шевченка. Українська Громада у Франції два місяці готовилася до концерту, притягаючи найкращі артистичні сили української кольонії. Про цей концерт було оповіщено декілька разів у тутешній емігрантській та французькій пресі, а тиждень перед концертом на мурах великого Парижа появились великі афіші, що сповіщали всіх про велике свято української кольонії. Якоюсь дивною радістю наповнялося серце кожного Українця, коли проходячи улицями Парижа, читав на афішах французькою мовою імя України і її великого співця.

На пів години до початку стояв народ рядами перед салею і спішив заняти свої місця. Саля була прикрашена синьо-жовтими прапорами а на рампі з лівого боку був величавий портрет Шевченка гарно прикрашений у вінець, сплетений з галузок лаврового дерева, переплетаний роскішними червоними троїндами. Портрет приковував до себе очі цілої авдиторії.

В осьмій годині розпочався концерт у переповненій салі вступним словом ген. Шаповала. Бесідник в ясних і коротких реченнях подав причини, чому українській еміграції доводиться це велике свято святкувати на еміграції, а не на Україні. Промова п. Шаповала зробила на присутніх велике вражіння; на неї авдиторія відповіла рясними оплесками. Потім український національний хор в гарному українському національному вбранні під проводом відомого організатора українського співу у Франції, п. Андрія Чехівського, брата бул. голови ради міністрів України, відспівав „Заповіт" та низку ріжних українських пісень. Коли хор почав співати „Заповіт", уся авдиторія встала, а в багатьох видко було сльози на очах. Співи добре вправленого хору п. Чехівського зробили на всіх надзвичайне вражіння; вбрання хору пригадали всім своїх рідних та пишні образи Рідного Краю. Не диво, що на тлі контрастів чужої тут обстановки вся авдиторія в піднесеному настрою чула себе як одна родина. Пізніше слідував дует, відспіваний гарно дзвінкими голосами пп. Чехівського та Бобріва. Накінець відограно першу дію „Назара Стодолі". Головні ролі грали: п. проф. Лисоцький ролю Хоми Кичатого: п. Круглинова — Стехи; п. Сіротіні — Галі; п. Гончарів — Назара Стодолі; п. Бобрів — Гната, пп. Якимчук та Гмира — сватів.

Цілий ансамбль підібрано гарно, ролі виконано добре, а найкраще відіграли свої ролі п. Сіротіні, п. Круглинова та п. Гончарів. — Концерт скінчився в 11. год. національним гимном, який відспівав хор разом з публикою.

За так добре зорганізоване й артистично переведене свято в столиці Франції, вся українська кольонія в Парижі дуже вдячна „Українській Громаді у Франції", а зокрема новому голові Громади, п. Іванові Стасіву, Галичанинові з Перемищля.

В програмі концерту був ще виступ одної української оперової співачки, яка з початку дала свою згоду взяти участь у святі, а в останній хвилині, щоб не попасти в неласку теперішних панів або їх прихвостників на наших землях, відмовилась. Такий поступок нашої землячки викликав серед тутешньої української кольонії тільки неприхильне відношення до неї.

Присутний.

Біржа.

Америк. дол. 8·12 — 8·15 канад. дол. 7·95 — 8·00, чеські кор. 0·23·25 — 0·23·50, леї 0·3·20 — 0·3·33, франки фр. 0·28·25 — 0·28·05, фр. швайц. 1·50 — 1·55, англ. фунти 37·00 — 37·50.

Золото. 20 кор. 31·20 —31·80, 20 франк. 28·80—29·00; 20 марк. 36·20—36·70; 10 руб. 39·50—40·50.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Можливість кризи польського уряду?

В кульоарах польського сойму кружляли чутки про нові труднощі уряду. Політики кажуть, що пос. Вітос приготовляється до утворення центр. правого уряду і старається втягнути до тої комбінації 18 голосів НПР. Склад уряду Вітоса був би такий: прем. марш. Ратай, мін. скарбу Міхальський, внутр. справи Хацінський, військо ген. Сікорський. Вітос старається, щоби Скшинський задержав теку мін. загр. справ.

Насл. мін. Рачкевича.

Наслідство по мін. внутр. справ Рачкевичеві ще неполагоджене. „Пяст" висуває кандидатуру був. прем. Скульського. Зачувати, що справу наслідства полагодять з кінцем цього тижня. Можливе, що мін. вн. сп. буде фахівець.

Ендецький проєкт зміни виб. ординації.

22. III. предложено соймові внесення послів ЗЛН в справі зміни виборчої ординації до сойму і сенату. Внесення представляється так: вибраних має бути 224 посли, з того 188 в округах, а 36 з держ. лист і 55 сенаторів, з того 47 на окружні листи, 9 на державні. Сенаторів у Галичині вибирають: краківське воєвідство 5, львівське 5, станиславівське 2, тернопільське 2. Виборчі округи є такі: Варшава 7 мандатів, Лодзь 4, Познань 4. Волинь одержав би 5 м., Полісся 4, пов. Барановичі 3, Ліда 3, Свенцяни 3, м. Вильно 3, пов. Вильно 3.

В Галичині: Ряшів, Ярослав, Переворськ, Ланьцут і Ніско разом 4 мандати, Львів-місто 2 манд., Львів-повіт, Бібрка, Рудки, Самбір 4 манд., Перемишль, Березів, Мостиська, Городок яг. 2, нафтовий басейн поділений на два округи по 2 манд., повіти: Яворів, Рава руська, Сокаль, Броди, Радехів, Жовква разом 3 м., Тернопіль, Збараж, Скалат, Теребовля, Гусятин, Чортків, Заліщики 4, Золочів, Зборів, Перемишляни, Камінка струмилова, Бережани, Бучач, Рогатин, Підгайці 4.

Повіти станиславівського воєвідства, крім міст приділених до нафг. басейну 5 м., при чому Станиславів і Коломия вчислені до нафг. басейну. Крім того вчислено до нафг. басейну: Сянік, Дрогобич, Борислав, Тустановичі, Стрий і Долину. Отже проєкт цей передбачує змешчення мандатів майже на половину.

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць квітень 1926. виносить 4·50 золотих.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано закінчення статті „Боротьба за самоврядування". Це 31-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Особисті вісти.** П. Лев Петрушевич, б. шеф канцелярії президента З. У. Н. Р., виїхав до Варшави у громадських справах. — Відомий соціялістичний діяч Микола Ганкевич і поет-лавреат Микола Вороний поважно хорі. Обидва лежать в загальному шпиталі у Львові.

— **Ucrainica.** „Глос Правди", орган польського радикалізму, що виходить у Варшаві, приносить у ч. 131 статтю Зиґмунта Древера „Про гетьманський напрямок між Українцями". — В поширеному віденському криміналістичному тижневику „Дас Трібуналь" з 17. ц. м. поміщена стаття д-ра І. Вальцмана, б. українського міністра (так там написано), п. з. „Процес Штайгера". Автор подає там відоме всім, жидівське освітлення цілої події, а при кінці біджається, що українська еміграція не тільки не солідаризувалася з Ольшанським, але навпаки — вона його відрекалася, а навіть кинула на нього ріжні наклепи. — „Праґер Прессе" з 19. ц. м. у відділі „Славянський Огляд" подає інформації про нові українські видання у Львові, про діяльність Державдаву в Харкові, про музей у Ромні і про археольоґічні й історичні знахідки на Україні. В літературнім додатку тогож органу з 21 ц. м. находимо переклад новелі Василя Стефаника „Пістунка".

— **Свій до свого у практиці.** Наша буденна дійсність є незвичайно повчаючою для дослідника проявів українського патріотизму. Ось усі наші середні школи, а то й деякі установи замовляють річно по всяких чужих фірмах т. зв. фотографічне табльо. Останнього року всі майже школи та установи замовляли такі табльо в українській фірмі „Спорт". Та всеж найшлися виїмки. Чуємо, що учні третього державного учительського семінара поминули в цьому році „Спорт" і пішли до жидівської фірми, не звважаючи на те, що їхні товаришки, учениці тієї самої школи, вдовольнилися „Спортом". Але на тому не кінець. Слідом за кандидатами на учителів пішли і кандидати на священиків, бо ось у цьому році питомці українського духовного семинара теж вибрали для виготовлення табля чужу, а не українську фірму. Безперечно, що самозрозуміла реалізація кличу „свій до свого" поза тими двома виїмками всеж така реалізується. Тож не треба тратити надії, що в майбутньому році такі виїмки вже не найдуться! Словом — правило не було би правилом, як би не мало виїмків. Кажуть, що виїмки тільки підтверджують правило. В такому випадку все в порядку, бо правило хтось таки підтвердити мусить.

— **Недостача професорів.** У Ленінграді почувається сильна недостача професорів у вищих школах, так, що чимало заведень припинює свою працю. Деякі з цих заведень розписали аж конкурс з нагородою за найкращу розвязку цієї кризи. Переважає думка, що єдиним виходом із становища є покликати чужин-

На всі фронти.

За кулісами „Селянського Союзу".

В своїм часі сповістили ми за „Хвилею" про відбуту у Варшаві конференцію Українського Соціялістичного Обєднання „Селянський Союз". Ближчих даних про ту конференцію не могли ми подати, бо відомости „Хвилі" були дуже неясні, а ухвалені резолюції керманичі клюбу й досі держать під ключем. Нашому варшавському кореспондентові заявив лідер „Сел. Союзу" посол Павло Васильчук, що він може тільки продиктувати зміст резолюцій, а їх тексту не може дати перед появою в партійному органі „Наше Життя". Зовсім зрозуміло, що наш представник мусів зрезигнувати з реклямового змісту, бож нам не так йде про зміст, тільки про їх наглядні тенденції, про їх духа, про їх фразеольогічно скриті цілі, що — очевидно — не може проявитися в змісті.

Минув тиждень від відбуття конференції, появилося вже й заповідане резолюційне число „Нашого Життя" (ч. 12 з 21. ц. м.), але з резолюцій нема там і сліду. Тепер з черги заповідається подання їх в „наиближчих числах". А що керманичі конференції — як нас інформують — проявили великий резолюційний розмах, то ухвалені резолюції можуть друкуватися і пів року з огляду на щотижневу появу їх органу. Таким чином аж після надрукування всіх резолюцій, після впливу довшого часу, можна буде уявити собі теперішне обличчя „Сел. Союзу".

Все се це вказує, що хоч конференція відбулася і хоч резолюції ухвалені, то всетаки вони ще неготові, вони ще тільки робляться, їх стилізується, редагується, виправляється, перепpавляється, змінюється мабуть в процесі подій вони будуть далі відповідно змінювані і подавані до партійної преси — залежно від „куди вітер віє". Не хочемо цими замітками робити кривди керманичам „Сел. Союзу", але скривання вже ухвалених резолюцій, себ-то постанов конференції, які кожний делегат повинен був захопити зі собою, покидаючи конференцію, є дивоглядом і невидальщиною. На „Селянський Союз" налягає мрака таємности, яка для політичної та ще і селянської партії не є додатним явищем у масах.

На тон віековости вдовіє й те, що українська селянська партія відбуває свою конференцію у Варшаві. Досі ще ніодна з українських партій не здобулася — кажімо — на таку визиваючу відвагу. Поминаючи все инше, дивно робиться, що селянська партія відбуває партійне зібрання у польському центрі, якнайдалі від українського селянства. Насувається питання, чому та конференція не відбулася на українській національній території? Чому її заховано в закамарках польського сойму перед очима українського селянства, перед контролею українського громадянства? Загально відомо, що ядром „Сел. Союзу" є шістьох українських послів, б. соц.-революціонерів (з яких частина обєдналася з українською радикальною партією в соціялістично-радикальну) і б. соц.-демократів (з яких частина перекабатилася в комуністів). Цікаво, що посли, які користуються вільним проїздом залізницями, не хотіли рушитися з Варшави і покликали до себе своїх прихильників, не вважаючи на величезні кошти подорожі. Тому й не диво, що у конференції „Сел. Союзу" ледве чи міг взяти участь хоч би один селянин, який не може в нинішніх важких часах дозволити собі на видаток кількох десяток золотих, хоч би його окрилювало бажання на власні очі побачити забальсамованих соціялістичною фразеольогією українських селянських послів. З огляду на видатки конференції, які мабуть шан. посли мусіли покрити зі своїх скупих дієт, в конференції взяло участь невеличке число делегатів. Як подає поінформований шан. послами пепесівський „Роботнік", який обмежився диктовкою, число делегатів виносило 24 (в тому двох з Галичини) і 6 послів, разом 30. Зовсім природно, що таку невеличку кількість делегатів міг приняти в свої гостинні пороги і польський сойм. Зібрані у Варшаві делегати це правдоподібні будучі посли. І цим можна пояснити відбуття конференції у Варшаві та подивляти далекоглядність керманичів „Сел. Союзу", які заздалегідь стараються познайомити своїх будучих товаришів по парляментарній діяльности з польським соймом.

Щож ухвалила і які шляхи намітила конференція „Сел. Союзу" у Варшаві?

Бажаючи відповісти на це питання, мусимо покористатися диктовкою, поміщеною в „Роботніку". Спершу міститься там декляративно-манiфестаційна заява:

„Оцінюючи сучасне становище, конференція стверджує, що стан працюючих мас в Польщі як під оглядом політичним, так і культурним та господарським є дуже важкий і не видно ніякої заповіди поправи. В сучасній хвилі з огляду на загострення клясової боротьби і господарської кризи довершується скорий і глибоко сягаючий процес політичної кристалізації і клясового зріжничкування. Цей процес сприяє соціялістичному освідомленню народних мас і скупченню їх під прапором соціялізму. Проклямуючи самостійну соціялістичну політику в українських селянських і робітничих масах, конференція устійнила, що основою нашої політики повинні (?!) бути *безпосередні інтереси народних мас українських земель в Польщі*. Та політика має спиратися на красевиках, що скупчуються біля ідеї незалежности і соборности України.

Конференція візвала українські народні маси до діяльної і творчої боротьби за свої права на основі власних інституцій господарських, самоврядних, ширення знання і власної культури та здобуття прихильности у відношенні до змагань українських народніх мас серед народніх мас инших національностей в Польщі і в світі".

Після цеї декляративної заяви наступає конкретизація політичних напрямних „Сел. Союзу". Щоби не обтяжувати себе баластом зайвої фразеольогії, найдоцільніше булоб подати зміст диктовки. Та ануж хтось міг би дошукуватися в тому недостачі обєктивности з нашого боку. Це спонукує нас сліпо держатися тексту „Роботніка". Отже:

В справі одноцілого національного фронту конференція ствердила, що в устах націоналістичного українського дрібноміщанства, те гасло є знаряддям затемнювання клясової свідомости мас і тому йому протиставиться гасло зєдинення працюючого народу на основі суспільних кличів.

Одночасно конференція застановлялася над створенням одноцілого селянського й робітничого фронту в Польщі і ствердила, що УСО. „Сел. Союз" стоїть на становищі співпраці з працюючими масами инших національностей в Польщі під умовою збереження організаційної окремішности і признання без застережень політичних і суспільних постулятів українських працюючих мас. В тих умовах можливим є теж створення одноцілого фронту працюючих мас на терені сойму з метою поборювати зростаючі безнастанно наступи польської націоналістичної реакції на національні меншости і права працюючого народа в Польщі.

Про відносини в Українськім Клюбі говорить окрема резолюція, стверджуючи, що той Клюб під суспільним оглядом не є одностайний, а деяко представляє Соц. Фракція — „Сел. Союз". Тільки специфічні умови соймової техніки та безправне положення українського народу в Польщі вдержують Клюб в цілости, однак конференція підкреслює, що такий стан може тривати тільки доти, доки становище Соц. Фракції не змінить цілість Клюбу.

Поза тими найважнішими ухвалами принято низку резолюцій в ріжних справах, між иншими стверджуючи конечність боротьби з комунізмом як елементом, ворожим незалежности України і звязаним з Росією."

До цих постанов варшавської конференції „Сел. Союзу" вернемо в найближчому часі.

М. Ч.

Америка як пкар.

Розвіяні надії. — Погляд за море. — Бажання супокою.

Льойд Джордж помістив свіжу коротку статтю п. з. „Недужа Ліга Націй", з якої наводимо головні місця:

„Події засідань над берегами женевського озера схвилювали до глибини, та розчарували міліони надій, які під впливом неяпиних обявів радости в останніх тижнях були приготовані на щедре розсіяння благодатей Святого Духа у Швайцарських Альпах, ждучи на почин нової доби згоди та братерства... Та ось прийшла Женева зі своїм плачем і скреготом зубів і відкрила всю глибину недовір'я та горіючої ненависти. І люде побачили не Женеву Ліги Націй, а покельне багно війни. Довгі місяці дух Льокарна був гаслом. Тепер він є злобним глумом. Те, що видавалось кадилом, показалось сіркою і це нужденне видовище потвердило погляди таких як я, що Ліга Націй без Америки може легко стати небезпешною для себе. Тому, що для Ліги Націй основне значіння має те, щоби між її членами була домінуюча сила, незвязана традиційними союзами та европейськими сварками і якої справжнім інтересом був би мир збудований на основі справедливости та свободи. Одначе лякаюся одного: що тепер не пора звертатись з покликом до Зединених Держав. Порядним людям в Америці мусіло остогиднути осоружне видовище...

12

Лист з села.

Господарське життя українського народу є поки-що тереном заробітку, експериментів і збагачування, як не визиску для „чужоплемінців" у відношенні до української нації. Коли говоримо „чужоплемінці", то не хочемо через те вкладати в суть того слова погірдливо-ненависного змісту російських „інородців" чи польських „cudzoziemców". Монополісти нашого економічного життя є „чужоплемінцями" в повному того слова розумінні. З українським народом не єднають їх ані політичні, ані культурні інтереси, як з Москалями чи Поляками, тільки виключно односторонно економічні.

Зовсім природно, що таке взаємовідношення між українським продуцентом і консументом та жидівським посередником є наскрізь ненормальне. Ніякі спільні інтереси, ніяка співпраця, ніякі взаємні послуги, а тим більше взаємні користи не є основою тих взаємовідносин. Тут маємо до діла тільки з однобоким економічним використовуванням українського села.

Єдиною силою, єдиним стихійним рухом, що протиставиться монопольному вусиллю з одного боку та проявляє емансипаційні тенденції українського народу в господарській ділянці, є спiвдільницький рух. Та—як я вже зазначував—він ще дуже молодий, слабкий, невкорінений в загал селянської маси, він ще в масі непродуманий до кінця, тільки угрунтований на природному інстинкті самозбереження. Доказом цього є хоч би спожаління гідний факт, що сільські кооперативи здебільшого стоять в дуже відірваних торговельних звязках зі своїми організаційними осередками закупу і виміни (з повітовими союзами), а за те майже з правила є відборцями у Жидів. Таким чином вже на першому ступні рвється та нитка, яка має вивести нас з лябіринту економічного поневолення. Вже на першому ступні відтинається і відсувається в дальшу будуччину ті змагання, які мають довести до здвигнення міцного й суцільного будинку нашої економічної (розуміється, згідної) самостійности. Сільська кооператива вже тим самим тратить значіння основної господарської клітини, а стає тільки відокремленою організацією консументів для зборної підтримки дотеперішних монополістів. Иншими словами: замість того, щоби кожний сільський покупець по традиції піддержував звязки зі „своїм" сільським Жидом, який всетаки ближче стоїть українського села, то за те його організація (кооператива) вже його з далекиx йому і його інтересам міським Жидом. Правда, що в той спосіб вона частинно усуває сільського жидівського посередника, але за те входить в тісніщі взаємини з небезпечнішим для нас міським посередником, який через те скорше збагачується і стає міцнішою перепоною на шляху українізації міських осередків. Бо не сільський, тільки міський Жид є авангардою чужої культури, чужої думки; не сільський, тільки міський монополіст фінансує ту чужу, нівеляційну культуру.

На те — звичайно — приводиться безліч виправдуючих доказів. Мовляв — міський монопольний посередник легко відкриває кредит, дешевше продає товари, причаровує своїх відборців солодко-зустрічною поведінкою, а може й „аргументами" иншого характеру притягає до себе сільських кооперативних діячів. З другого боку повітові співдільницькі центри не служать кредитом, а як служать, то невеличким і дуже коротким, або в принципі не визнають кредитування, дають дорожчий товар, що в зародку паралізує конкуренційну здатність кооператив зі сільськими монополістами. Нерідко й поведінка повітових кооперативних діячів зі сільськими не носить на собі слідів рівноправности, доброзичливости, чемности і т. и. А коли щ взяти на увагу, що наш брат від чужинця знесе всяку, навіть найбільшу обиду, а від свого не стерпить ніякого різкішого вислову, то будемо мати все, що спричинює роззивання зносин між кооперативами першого і другого ступня. Вина тут по боці наших сільських кооператорів і міських, а найбільша вина по боці т. зв. незалежних від нас обставин. Розуміється, вдержання, затіснювання й ексклюзивність тих взаємовідносин — це угольний камінь успішности співдільницького будівництва. Без того свідомого, навіть жертвенного здвигання кооперативного будівництва не може бути й мови про його тривкість. Ходження вічними дорогами наших сільських кооператорів скорше чи пізніше доведе до розвалу початків кооперативного руху. Говорячи про кооперативний рух, свідомо користуюся терміном „співдільництво", щоби вказати, що його найважнішою основою є співділання всеї кооперативної машини.

З метою освідомити сільських кооперативних діячів і загал сільського населення про вагу, значіння і головні цілі кооперації — треба б дещо перетворити і апарат наших міських кооперативних осередків. Досі відпоручники повітових союзів, що являються на селах, є в більшій мірі ревізорами, а в меншій інструкторами. А вони повинні і мусять бути радниками в інтерес кооперативного руху.

(Продовження буде)